

Kaliteli büyüme için verimlilik çağrısı yaptı

GAMZE BAL

Kişi başına düşen milli gelirden belli bir seviye sonrası tıkanma ve orada sıkışıp kalma hali olarak adlandırılan orta gelir tuzağı, Türkiye'nin de uzun yıllar tartıştığı konulardan biri. Orta gelir tuzağına düşen ve üst gruba çıkmayan ekonomilerde tasarrufların ve yatırımların düşük düzeyde kaldığı, **sanayi** üretimindeki gelişmenin yavaşladığı ve işin ucunun çalışanlara da uzanarak emek piyasasındaki koşulları zayıflattığı yıllardır raporlanıyor. İşte bu tartışmaya yönelik son raporlardan biri, Chicago Üniversitesi Ekonomi Profesörü Prof. Dr. Ufuk Akçığit'ten geldi. Dünya Bankası için hazırladığı 2024 Kalkınma Raporu içerisindeki 'orta gelir tuzağı' tartışmasıyla yankı uyandıran Prof. Dr. Akçığit ile İş Bankası'nın 100. yılı dolayısıyla düzenlediği 'Atatürk Vizyonuyla Gelecek 100. Yıla Bakış' Konferansı'nda bir araya geldik. Orta gelir tuzağına sadece Türkiye'nin değil, 108 ülkenin daha takıldığını vurgulayan Akçığit, buradan çıkışın yolunun 'verimlilik artışından' geçtiğini anlattı.

YÜKSEK TEKNOLOJİ YATIRIMLARI SINIRLI

Önce, orta gelir tuzağı kavramıyla birlikte tartışılan büyüme rakamlarına bakmak gerekirse... Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye ekonomisi bu yılın ilk çeyreğinde, devam eden parasal sıkılaştırmaya rağmen hızlanan hanehalkı tüketimi etkisiyle hızlı büyüdü. İlk çeyrekte yüzde 5.3 büyüyen ekonomi, ikinci çeyrekte ise yıllık yüzde 2.5 ile beklentilerin altında bir büyüme performansına işaret etmişti. Yılıklarındır milli gelir ise ikinci çeyrek itibarıyla 1.2 trilyon dolan aşmıştı.

Bu büyümeyi neyin yarattığına bakmak gerektiğine dikkat çeken Prof. Dr. Akçığit, "İşçiler ve sermaye tarafında gelen büyüme var ama verimlilikte herhangi bir artış yok ve bu taraftan büyüme katkı gelmiyor. Bu yüzden ekonomide büyüme sağlasak da kaliteli bir büyüme olamıyor" dedi. "Firmalar 'altyapıyı teknolojik olarak daha iyi, daha verimli hale getiriyor, işçilerin çalışacağı daha iyi teknolojiler var elimde' derse, bu uzun vadeli büyümeyi de beraberinde getirir. Asıl organik büyümenin olması buna bağlı. Ancak bahsettiğim yatırımlarda yüzde 1'er civarındayız" diyen Akçığit, "Bizdeki verimlilik tam bir zikzak çiziyor. Bu nedenle

orta gelir tuzağına takılmış durumdayız" diye konuştu.

Ancak, burada bir parantez açarak "Türkiye'nin en acil probleminin enflasyon" olduğunu; enflasyonun yüksek olduğu bir dönemde firmalardan Ar-Ge harcamaları yapmalarını beklemenin 'gerçekçi olmayacağını' da sözlerine ekledi. Akçığit, "Tabii ki şimdi öncelikli olarak enflasyonu tartışmamız gerekiyor ama enflasyonla mücadele ederken de asıl uzun vadeli probleminizi göz ardı etmememiz gerek" değerlendirmesinde bulundu.

'ÜNİVERSİTELER DE DAHİL EDİLMELİ'

Akçığit, bunların olabildiğince yolunun ise bilime verilen değerden geçtiğini vurguluyor.

Bu noktada, Osmanlı döneminde ilk Avrupa tarzı üniversite olarak kabul edilen Darülfünun'un doğrudan devamı olan ve 1933'te Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk ve tek üniversitesi olarak öğrenim hayatına başlayan İstanbul Üniversitesi'ne dikkat çeken Akçığit, "Bu işin öncül göstergesi bilime verilen önemle alakalı. Türkiye zaten hikayesinin başlangıcında İstanbul Üniversitesi'ni kurdu. O dönem bu üniversitenin kadrosunun yüzde 50'sinin yabancı hocalardan oluşması demek, dünyadaki teknolojiyi ülkenize getirip, öğrenmeniz demek. Araştırmalar üniversitelerde başlar, makaleler yazılır, bilimin işaret ettiği teknoloji firmalara transfer olur yani firmalar bunları gündelik kullanılan teknolojilere çevirir. Bu nedenle söz konusu verimlilik artışı sağlamak için, politika dizayn ederken üniversiteler de bu işin bir parçası olmalı" ifadelerine yer verdi.